

15525

891-99

9-75

~~#351~~

525

70

70 Եանյակ

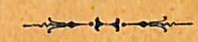
406

А 357.

525

ԹՐԹՈՒՈՒՄՆԵՐ

Կ. ՊՈԼԻՍ

Տպագրութիւն Ն. Ճ. Արամեան

1892

891.99
—
2-75

525.

ԹՐԹՌՈՒՄՆԵՐ

—+—+—+— 2003

1403.

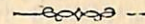
Կ. ՊՈԼԻՍ
Տպագրարիւն Ե. Ճ. Արամեան

1892

2819

ԹԻՐԹՈՒՄՆԵՐ

Ա

ԱՏԷ՛ ԲՄՅՑ ՄԻ՛ ՄՈՌՆԱՐ ՁԻՍ

Դիպուածն բզմեզ օր մ'իբարու հանդպցուց,
 Աւ սիրեցի՞նք պան մ'իբար.
 Գրսած ըլլալ կ'արժեցի՞նք ինչ որ վաղուց
 Փնօրէի՞նք վայրապար:
 Հիմայ կը գզանք որ, նիս, պատրանք եւ եւ այն,
 Աւ կը գտնուի՞նք, սիրելիս.
 Գիտես թէ ինչ պիտի խնդրեմ քեզէ միայն.
 Ատէ՛, բայց մի մոռնար զիս:

54299 - ահ

ա - շ

41021-68

Քանզի վայրկեան մը սիրեցի ես ըզեզ
 Եւ ինձի դառն է հիմայ
 Մըսածել թէ ոչինչ իմ խօլ, հե՛ք սերեա
 Պիտի արտիղ մէջ մընայ :
 Գիտեմ, ամէն բան վերջացած է մեր մէջ .
 Բայց չը պատենք վիպակնիս ,
 Թող զէք մէկ էջ անկից մընայ , զէք մէկ էջ .
 Ասէ՛, բայց մի մոռնար զիս :

Երբ իմ անունս հնչէ յուշիկ ականջիդ,
 Սարսուռք հոգիդ թող ցնցեն .
 Թող յիշատակս բասուերէ աչքդ վընիս .
 Եւ համբոյրիս բոցեղէն
 Թող հե՛տն՝ անձես՝ այրի միտս բու այտիդ վրայ :
 Մեր սարսիկէն, նազելիս ,
 Անձագանգ մը, ցով՝ մը, շուք մը թող մընայ .
 Ասէ՛, բայց մի մոռնար զիս :

Ո՛վ գիտէ , ես գուցէ եղայ յանցաւոր .
 Գուցէ դժբաղդ թի գրեզ :
 Մընաս բարով , աշխարհ լայն է, դուն աղուոր .
 Այլուր թերեւս զսնես
 Երջանկութիւնն ուուն ցանկաս անձկազին :
 Երբ նոր սեր մը , պատշեղիս ,
 Ծընի ծոցէն մեր խեղն սիրոյն վիլասակին ,
 Ասէ՛, բայց մի մոռնար զիս :

20 Յունուար 1892

Բ

Կ Ա Ր Մ Ի Ր Հ Ն Ձ Ե Ա Կ

Երբեմն երազ մ'արիւնտս կը լիկէ միտքս խորով :
 Հողին ներքեւ , խոնաւուտ այն խորութեանց մէջ խաւար ,
 Կանգնել անհուն ապարանք մը մարդկային կնախհերով ,
 Ուր լոյս սփռեն ջան-սրդով՝, ոյց գլուխն այրի բոցավառ :

Ոսկերակեք վիրխարի սեղանի սը վրայ դիպել
 Սիրտնարի թաւ արեւը՝ եփած ձեւ փոլն աղջրկանց ,
 Անվերջ անյազ համբոյրով մը ծրծել զայն ու յիզել ,
 Գեւ. բարախուն այդ սալ միտն ուր ըզգացմանց թախի զանձ :

Կուզեմաման կոյտերու երկայն ու սեւ վառսերէն
 Հիւսել փափուկ անկողին , ու պառկելով մեղկօրէն ,
 Ունկըն դրնել , — հոգեզմայլ նրագ , — այն խույ ճիչերուն

Ձորս արձակեն մաղմաղի վրայ խորովում պատանիք .
 Ու խմել ու մոյ ունայ , յամբօրէն , զանկի մը մէջ մինիմիկ ,
 Ձոր բռնէ մայրն իսկ զոնին , նորածինի մը արիւն :

10 Փետրվար 1892

Ք

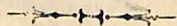
Ա Ղ Օ Յ Ք

Աղջիկ մը որ ճնրաղիւ
 Կ'աղօթէ,
 Թրիլ քրքուն մի փանդիւ
 Արձաթէ,
 Որմէ շեշ մը մեղմարիւ
 Կը ցայտէ .

Կամ նուրբ բուրջաւ մը ոսկի
 Որմէ վեր
 Անուանոս կնդրուկի
 Գալարներ
 Կը բարձրանան մեղմակի,
 Յամբերեր .

Կամ շուտան մը քափանցիկ
 Ոյր փափուկ
 Բաժակէն վեր ուղղաձիգ,
 Անըրուկ,
 Սլանայ բուրումն համբարձիկ,
 Խուսափուկ :

23 Փետրվար 1892

Ք

Փ Ա Խ Ո Ւ Ս Տ

Կ'ուզես, նաւակ մը նստիմ
 Քեզ նե՛ս միասին,
 Շովուն ուռած եմ քսիմ
 Կը ծպտի լուսին :

Թափէ մազերդ ուսդ ի վար
 Ի խաղ հովերուն .
 Թող մեզ սանին մեղմավար
 Չուրերն երերուն :

Քաղաւներէն հեռանանք
 Ուր զեռան մարդիկ,
 Ուր ամեն բան ունի յանգ,
 Ամէն բան՝ պզտիկ :

Տես հորիզոնն որ հեռուն
 Կ'երկարի անդոյր,
 Լուսնին արձաք շողերուն
 Ներքե՛ կարնաքոյր :

Փախչին ավեր մեր շուրջ,
 Ու մենք սրլանանք
 Հոն որ կոչէ զմեզ անուրջ,
 Հոն որ դարի կեանք :

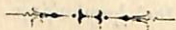
Մեզ երկինքն ամպնովանի
 Ու ծովն անկողին.
 Թող համբոյրներս՝ հոլանի
 Լանջիդ վրայ նուաղին :

Աստղերն իրենց բոյնին խոր
 Քրնտան խաղաղ .
 Ալիւններն ալ անծրխոր
 Պառկին միազաղաղ :

Ամէն ձայները մեռնին ,
 Շարժումը դադրի .
 Ծրծենք , մինակ , անհունին
 Հեռանկը վայրի :

Եւ այն կոյս մեռութեան մէջ
 Մեր սէրն , անեղբայ ,
 Թող , պարզելով քեւն անվերջ ,
 Թուչի եւ խայտայ :

23 Փետրվար 1892

Շ

Ս Ո Յ Լ Ը

(ՌՕՆՏԻԼ)

Շոգեհաւուց սոյն հեռալուր
 Չբզող հրապոյր մ'ունի բախուն,
 Երբ բարձրանայ հեշէ այգուն,
 Կարծես սիրոյ կոչ մըն է հուր :

Իրիկուան , հիչն է գոգես սուր
 Խօլ բաղձանքի մը հիգերուն .
 Շոգեհաւուց սոյն հեռալուր
 Չբզող հրապոյր մ'ունի բախուն :

Գիւեքին մէջ մեռած ու լուռ,
 Երբ , պատռելով խաւարն անհուն ,
 Երկարի . խոր ու ծաւալուն,
 Թըւի մահուան ձայնը սրխուր ,
 Շոգեհաւուց սոյն հեռալուր :

10 Մարտ 1892

Ձ

Ե Բ Կ Ո Ւ Ա Չ Ք

(Թ Օ Ն Տ Է Լ)

Երկու աղուոր աչուկներ
Ձիս կարէվեր խոցեցին.
Իմ կեանքս անոնց լոյս ցանցին
Մէջ փակուեցաւ սարուրեր :

Սիրս ասդի մը բոցաներ
Հիմայ շիրիմն է ցրիմն.
Երկու աղուոր աչուկներ
Ձիս կարէվեր խոցեցին :

Երբ իմ ցախս բանձր ըսուեր
Ձիս կը պատէ, մեղմագին
Ինձ երկու հուր կ'երեւին,
Քաղցրամպիս ու յամբերեր,
Երկու աղուոր աչուկներ :

10 *Vours* 1892

Է

Ա Յ Ս Պ Ա Շ Ը

Երբեմն ինձի կը հարցրես
Թէ սիրւո՞ւ եմ քեզէ առաջ,
Թէ քեզէ զաս մէկն իմ բերնէս
Քաղեց համբոյր եւ կամ հառաջ :

Ի՞նչ փոյթ, հրեօսակս, անցեալն ինչ փոյթ
Այ ուրիշինն է անիկայ.
Սիրուն մեռել մը պազ ու փոս,
Նախկին կեանք մը որ ալ չիկայ :

* * *

Կը հարցրես երբեմն ինձի
« Պիտի տե՛ւ մեր սերն այսպէս.
Պիտի տես սիրոյ ուրիշ անձի.
Ձիս յախտան պիտի սիրես : »

Բայց ո՞վ զիտէ, ո՞վ երբէք տը
Կրցաւ ըլլալ սպազային.
Ճամբան է այն մութ, անլապտեր,
Ուր խորհուրդներ շոջադային :

* * *

Ինչ որ մերն է, մերը համակ,
Ներկան է, որ չիճջ է նիմայ :
Մեր արտն մէջ Սերն իր նրազ
Կ'երգէ, բռնուն հոգեհրմայ :

Ի՞նչ փոյթ. բաւ չէ որ այս պահուն
Երջանկութիւնն ունինք մեր հով.
Մոռնանք արօժն ու իրիկուն.
Արբենանք այդ շիր մ'հեօսանով :

29 *Ապրիլ* 1892

Է

Լ Ո Ւ Ս Ն Ի Ն Տ Ա Կ

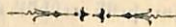
(Թ Թ Ն Տ Թ)

Սուգերուն մէջ որք Երջին,
Նուրք, անգայս ու մեղմալար,
Լուսինն իր շողն առաջին
Կաթէ, սմգոյն, ոգեւար,
Տարտմութեամբն հառաչին:

Ճնշեալ մտէն որ չնչին
Սնամէջ խոհով մը հեւար,
Երազք հիմայ կը քոչին
Լուսնին սակ:

Մեռելներն աղջամղջին
Չարքունն հողին մէջ խաւար:
Սէրն աղջկանց ունկն ի վար
Կը հոսէ բովն իր կոչին,
Բառերով որ կը կառչին,
Լուսնին սակ:

4 Մայիս 1892

Թ

Շ Ր Է Շ Ը

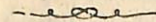
Երազիս մէջ եզական
Կին մը տեսայ տարտէն,
Բոլորովին աներման
Անոնց որք մեզ կը սիրեն:

Մագերու տեղ սեւ օձեր
Եւ կրակներ՝ աչի տեղ,
Կունակէն վեր կը ցրցէր
Երկու բեւ մութ ու փրցեղ:

Ոտերու եւ ձեռքերու
Սմբոզք ամբոյս մը շարժէր
Իր մարմնոյն շուրջ անարկու
Ուր բնակէին բիրտ ոտեր:

Բերնէն մուխի բրկագոյն
Կը ժայթկէին այիւներ. —
Ու, հրէտարիւն գերագոյն,
Սյդ կիկր սիրտ ալ ուներ:

4 Մայիս 1892

Ճ

Վ Ե Ր Ջ Ա Լ Ո Յ Ս

(Վ Ի Լ Ա Ն Է Լ)

Ամպերուն մէջ ծիրանի
Ուր վառի սուգ մ'անսահման,
Լոյսն, ոգեւար, վարանի:

Երկինքն, հանգոյն վրանի,
Սարսուռայ սարսուռ մը յուզման,
Ամպերուն մէջ ծիրանի:

Մութին դէմ որ դարանի
Մըսած՝ յուշիկ կուզայ ման,
Լոյսն, ոգեւար, վարանի:

Զոն խաւարին նիրանի,
Խոցուի արեւն անգարման
Ամպերուն մէջ ծիրանի:

Եւ մինչ իւր վերն արիւնի
Ցայտէր ծայրէ ուղիւսման,
Լոյսն, ոգեւար, վարանի:

Գիւտերն է, սեւ ձերուկի
Ուր սպաննէ սիւր պարման,
Ամպերուն մէջ ծիրանի:

Սղջամուղջին վայրենի
Սպառնալի՜ն յանդիման,
Լոյսն, ոգեւար, վարանի:

Միտքն այս պահուն սաւառնի
Երկէն հեռու անպայման,
Ամպերուն մէջ ծիրանի:

Անուշներ գիրգ, մեղրանի
Լընուն սրին ծաղկաման.
Լոյսն, ոգեւար, վարանի:

Եւ սանձ արփույն երանի
Ուր քաղուի զոգր նրհման:
Ամպերուն մէջ ծիրանի,
Լոյսն, ոգեւար, վարանի:

4 Մայիս 1892

ՃԱ

Ռ Ր Ռ Ռ Ռ Ա Ն Կ Ա Ր

Տծոյն կապոյս երկնին վրայ առջրան
Բամպակ ներմակ ամպերուն մէջ ցիրուցան,
ձերմակ մանիկն անփայլ, նրբին, շրջաբեայ,
Ինչպէս յոյժ մը առանց աշխի, կորանայ:

Կը հասուննայ սակաւ արեւն. ու հալին
Ամպերն՝ ինչպիս նարպի կոյսեր անապին.
Եւ կապոյտը կը մընայ մերկ ու մաքուր,
Ծով էրնացած, միապաղաղ, անփոփոք:

Թռչուն մը, շուտ, կ'անցնի, գծելով գիծ մը սեւ
Ուր օդին մէջ կ'արուրի սկոյն իր ետեւ:
Եւ այդ ծառի անհունութեան մէջ քափուր
Միայն մտնիկն իր նայուածքը նայի կոյր:

ԺԲ

Ս Ր Տ Ա Կ Ե Ր Ը

(Ե Ռ Ա Յ Ա Ն Կ)

Ա

Ճիւղ մըն էր, մանրիկ, աղուր եւ մոգիչ,
Իր սնրագործ գեղեցկութեամբն՝ անաւոր,
Որուն միակ զէնն ու ծանի՛ր իր երկիջ:

Եւ այդ նիւաղը մասաղ կոյս մըն էր որ
Արեւէն բան մ'ըլլալ գողցած կը բըւէր,
Հրագոյր այնքան ունէր ու միայլ անտուր:

Դէմքին վրայ պարզէր երազ մ'իւր բեւեր.
Կը պամուրէր իր նայուածքին մէջ երկին.
Գլուխը մագի հուր կռակ մը կը բորվէր:

Իր յօնէրուն նուրբ մահիկները կրկին
Կը գծուէին ներմակ նուրբակն սակ մախուր,
Ուր ցուրտ օտուանը կը փքբէր դալուկին.

Շրթները, վառ կարմիր, կարծես համակ հուր,
Իրենց մրսոտ բաւիշին մէջ բարձ ու վարդ
Վայրագութեան բոյր մունէին բախբախուր:

Բարձր ու ներմակ վիզ, եւ հասակ նրբաւար.
Ու մարմնոյն վրայ՝ օրջագծերով անբերի,
Հանդերձներու փաղփուն պերճամբը զրար:

91021-68

Բ

Եւ սիրեցին զայն սարփանով յիմարի
Ամէնն, ամէնն որք այդ էակը սեսան,
Աղջիկ ու դեւ, զազան, հրեշտակ եւ հուրի:

Անոր համար մոռցաւ իր հարսը փեսան,
Հայրն իր զաւակն եւ իր մայրը՝ պատանին,
Այնքան անեղ էր այդ սէրն ապերասան:

Անոր համար շատերն իրենց արիւնին
Հոսեցին շիթն յէթին. աչկեր խամբեցան
Լալով, լալով եւ ըղձալով որ մեռնին:

Անոր համար բոյներ եղան ցիրուցան,
Եւ անոնց որ փորձեցին խոյս տալ անկից,
Մընաց իր յուրը՝ խամաւոզ զերդ աքցան:

Իր կաթնաբոյր մանրիկ ոտին նրբալիծ
Բաւ էր մէկ մեղմ հարուածն որպէս զի փլչին
Երջանկութեան ամբողջ շէնքեր յողակից:

Եւ այդ անվերջ պաղասանքի մրմունջին
Միշտ անհարբէր, կը ծպտէր այդ լացերուն,
Հապասելով տեսնել պաշտօնը վերջին:

Որովհետեւ փոքրիկնայն այն գարուն
Որ իր մարմնէն կ'արտաբերէր յորդառան,
Հոգւոյ ներքին ջերմութեամբ չէր տոգորուն:

Իր նայուածքը նրդին կուտար մեծանրան.
Ու չէր գգուեր իր մազերուն ջինջ ոսկին.
Չէր ծագեր յայն իր հակիսն վրայ անաւար:

Աչքերը ցուրտ էին ինչպէս ապակին,
Փայլով մը նենգ, անարսայայտ նայուածով,
Անկարեկիր՝ սիրողներու պապակին :

Փաղափշական ոչ խօսքեր մեծագով,
Ոչ աղբւսանք, ոչ հրապուրանք, ոչ արցունք
Կրցան երբէ՛ք արնորն զսնել իրեն Բով :

Եւ չը սիրեց ոչ մէկն անոնց որոնք ծունկ
Կը չո՞ւնէին իր ոտին սակ . ամէնուն
Նե՛սէր խոժողով իր հեղձութեանը յորձումք :

Ու կասալի ուրախութեամբ մ'անանուն
Ձեռնն առնելով արեքր սաք, իրմով յի,
Խաղար անոնց հետ հեշտանով մը անհուն .

Փե՛սէր զանոնք ինչպէս քերթեր սմբույլ,
Մասներուն մէջ բրգրբեցելով յամբօրէն,
Ապա կ'ու՛սէր, մոլեգնութեամբը ցույլի :

9.

Իրիկուն մը, — կարծես ազգամբ որ վերէն
Կուգար, -- սարսուռ ցնցեցին զինքն անձանօր,
Այն սարսուռներն որք էօրթիւնն աւերեն .

Հրէ-աղջիկը պահ մը կեցաւ վարանօս
Եւ ինքրզինքն ուշիւ էնեց. վոխուած էր . . .
Քանով մ'հիմայ հոգւոյն լեցուած էր անօր .

Չարհուրեցաւ . ինչ էր այդ . մի գուցէ ձեռ
Ըլլաւ սկիզբ մը եւ կամ ախտ մահասու .
Ու խրոտված, ձեռն ի ձրնօս, կը մտածէր :

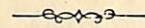
Բայց ցարսուռը կը սասկանար եւ հասու
Կ'ըլլար սակաւ, սանջանք, հրդեհ կը դառնար :
Եւ գոլարուէր նա՛՛ սարփավառ զեղ կասու :

Հասկըցաւ . սէրն էր որ հնչէր իր բընար
Իր կեանքին մէջ ուր լրտութիւնը սիրէր .
Եւ ըզզաց որ բան մը իր մէջ կ'արթննար :

Ս'լ լըմբցած էր . լայնէին այդ հուրեր . . . —
Լեցուած անեղ վրնասութեամբ խաւարչին,
Պասուց իր կուրծքն անհոգ աչնով աներէր ,

Եւ Սրտակերը լալիեց սաղմն իր արթին :

4 Մայիս 1892

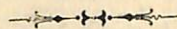

Չ. Գ

Ռ Ի Ր Ո Ւ Ա Ն Կ Ա Ր

Մերկինքը, ջինջ, կը սարսուռի, լրացուած .
Դուստին ծայրը, հոն ուր ուղիղ գիծն հողին
Կ'երկարածգի, կապոյտին սակ, դեփ դեղին,
Ձիւտորներ յառաջանան յամբընքաց :

Գծուին ամէնքն իրենց ամբողջ բարձրութեամբ
Անհուն ծառի յասակին վրայ՝ սեռասուրէր .
Եւ հեռուէն, այդ հեծեալներն ու ձիւր
Թրւին հալել լայն երկնին մէջ անամբ :

ԺԳ

Վ Ե Ր Ա Յ Ո Ւ Շ Ք

Ա.

Ես ուր տեսած եմ ըզեզ,
Դեմնդ անձանօք չէ ինձի,
Այդ գանգուրներդ ոսկեզէս
Որմէ հոգիս կը խանձի,
Բոցն աշերուդ արսակէզ
Որ զիս մասնէ նախանձի :

Բ.

Արդեօք ուրիշ աշխարհի
Մէջ սիրեցի՞նք մենք զիրար,
Աշխարհն մ'ուր լոյս կը ծորի,
Ուր երկինքն է բարեբար,
Երբ դեռ ոգի մը վայրի
Մեզ չէր նեսած անկից վար :

Գ.

Ո՛չ, կը յիշեմ. — Երբ սիրած
Ձեի դեռ, խորք մտխո
Գերմարդկային արարած
Մ'երազէի, սիրելիս,
Տեսլական եւ լուսամած,
Գուն անոր կը նըմանիս :

6 Մայիս 1892

ԺԵ

Ա Չ Ք Ա Չ Ք Ի

Աշերուս մէջ շեշակի
Նայէ անկրքիք,
Քու նայումնովդ հրեշտակի,
Սասեղափրքիք :

Ու այդ քաղիւ նայումնին
Հէտ հոգիդ անցնի
Ինձ եւ խնկէ իմ հոգին
Բուրմամբ զարունի :

Ա՛յս, կ'ուզէի յարմամ
Սչխ աչկիդ յառած
Մընայ, մի՞նչեւ որ դառնայ
Գիակ մը սառած :

6 Մայիս 1892

ԺԶ

Ո Ւ Ր Ո Ւ Ա Ն Կ Ա Ր

Միջօրէի արեւը նուր կը տեղայ :
Հարսնուկի գոյն փռ'ը հովանոց մը բռնած,
Մասաղ աղչիկ մը կը փայլէ յամրագնաց
Մեղմասարուս խոտերու մէջ զգրխտայ :

Եւ բոլորի կերպասին վրայ արիւնտ
Չոր քափանցիկ կ'ընէ արեւն ու պայծառ,
Դեմք, սարսամ, կը նըկարտի երկնավառ,
Հովանոցին շուրէն շիկնած ընդ ապօս :

ԺԷ

Ա Ս Ո Ւ Պ Ն Ե Ր

Ա

Հանդարտ եւ անձալ, ջուրը կը փռուի
Աւազանին մէջ, անճարձ, բընացած .
Ոչ կննիւ մը մեղմ, ոչ փոք մը հովի,
Ոչ առարկայի մը ցոլքն անդրադարձ :

Եւ անա բար մը, մանկան մը ձեռքէն
Կ'իյնայ, կը ծակէ ջուրը միասպաղաղ,
Ոյր վերէն վրճիս շիբեր կը ցասեն
Եւ ուր օրջանակի գծուիքն, լայն, խաղաղ .

Բայց օրջանակներ կը ծաւալին
Ու կը նըւաղին. եւ շիբերն ալ շուս
Կը քափին նորէն զոզն աւազանին.
Նորէն կը կնանայ ջուրն իր բունը ցուրտ :

Բ

Իր պատմահանին աղջիկ մը յեցած,
Անճարբեր աչնով դուրսը կը նայի,
Միտքը պարտպին մէջ քափառայած,
Իր կուտութեան մէջ հոգին ամայի :

Պատանի մ'աղբուր՝ փողոցէն կ'անցնի,
Ընդհարելով շեշտ նայումէք սեւեւ
Անոր նայումիցն. սարսուռ մը գաղտնի
Կոյսին հոգւոյն մէջ բարբախտ քեւեր :

Կ'անցնի եւ աննէ կ'ըլլայ պատանին .
Սարսուռին քախիձ կը յաջորդէ սուր.
Մոռացումն ապա կուգայ վերջսին.
Եւ նորէն հոգին կը նիւնէ, քափուր :

7 Մայիս 1892

ԺԸ

Ճ Ե Ր Մ Ա Կ Ն Ն Զ Ե Ա Կ

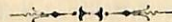
Մնջարանին անկիւնն անտուփ ու լրտին,
Ուր քայիսակ վարագոյրներ կը մաղեն
Այդուն տարտալ շուտան փափն լուսեղէն,
Կանգնի մահիւնը, բոյն կոյսի մը նիւնին :

Ճերմակ բարձին վրայ, ոսկեքայր ու ծրփին
Մաղերու մէջ, մանրիկ դեմք մը, ուր ցողէն
Ննեսեա աստղեր շիբեր իրենց ջիւնջ շողէն,
Կը նըկարուի, խորն աչոտ լոյս-լուսուերին :

Գան երազներն իրենց ներմակ քեւով քոյլ
Եւ փայլապէն զայն երգելով մեղմասոյլ .
Աչքերը վակ, կը ժպտի կոյսն՝ անարատ

Ժպտով մ'ուր ցոլք սան աշխարհներ ծիրանի.
Եւ Առատոն, յափեսակուած, յորքսուտ
Իր լուսացայտքը ներս քափել վարանի :

7 Մայիս 1892

ԺԹ

Զ Ա Ր Թ Օ Ն Ք

(ԲԱՆԹՈՒՄ)

Թայթէ հոդեն մը խաւարին արգանդէն .
 Կը կարմրին կասարներ լեռներուն .
 Ծովն ըզգեցու ծիրանի մը սարսրուն .
 Ճառագայթներն են որ մուրը կը բանդեն :

Կը կարմրին կասարներ լեռներուն .
 Կը ծաւալին կը ճարակին բոց անդէն .
 Ճառագայթներն են որ մուրը կը բանդեն ,
 Պատռելով եւ վանելով զայն հեռուն :

Կը ծաւալին կը ճարակին բոց անդէն
 Կը ցնդի ստուերն ալիներով զալարուն .
 Պատռելով եւ վանելով զայն հեռուն ,
 Արեւը դուրս կը նետուի սեւ իր բանսէն :

Կը ցնդի ստուերն ալիներով զալարուն .
 Կ'արքնայ սիւնն ու բոշուններ կը կերթեն .
 Արեւը դուրս կը նետուի սեւ իր բանսէն .
 Թարվէ աշխարհը քմուրքինն աչկերուն :

7 Մայիս 1892

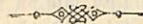
Ի

Ա Ր Յ Ո Ւ Ն Ք Ե Ի Մ Ա Ր Գ Ր Ի Տ

Առսրւան ցօղը կը փայլէր ըսպիսակ
 Խոտերուն վառ կանաչին վրայ կենդանի .
 Եւ ինչ որ լոյժ քրէր մարգրիս մը յասակ
 Կակուղ փայլուն դալարեաց մչք բաւենի ,
 Դառնար արցունք մը դողդոջուն եւ ցրին
 Մացառներուն վրայ կամ փրցոս եկեանին :

Ու յիւեցի Սէրը որ խունկ է բուրեան
 Անոնց արշին մէջ ուր պայծառ կը փքրի
 Ծաղիկն անզին զեղեցիութեան, բարձութեան,
 Եւ որ վայրագ հոգեկրծուն է որդի
 Անոնց համար այց չուցի կեանքը գարուն,
 Տրգեղներուն, հիւ անդներուն, ծերերուն :

7 Մայիս 1892

ԻԱ

Ո Ւ Ր Ո Ւ Ա Ն Վ Ս Ր

Իրիկուն է լուսինն իր դեմքը սափակ
 Երկնին վրայ ուր ըստերներն անին յորդ,
 Կը նրկարէ, տօղոյն լուսին մը ներմակ,
 Մէկ կողմէն կըր, միտէն ծառումու , խոտերոս .
 Կարծես խոտը բուրբէ հեղիւ մը բարակ
 Զոր մէկ հովէն խածեր են ու նետեր հոս :

ԻՔ

Ա Ն Ո Ւ Ր Ջ

Պիսեա, երբեմն կ'երագեմ
Աշխարհ մը շահ սարօրինակ,
Մոտ ու յրոին, սրխուր, նրսեմ,
Ուր ապրեինք հեղ հետ միմակ :

Երկնի մը սակ միտ ամպոս,
Հողի մը վրայ միտ անդալար,
Տարածեինք մեր կեանքն աղօս,
Կեանք մը ուր միտ բախիմը լար :

Աշխարհ մը լայն, անհորիզոն,
Առանց լեան, առանց վիհի,
Ռոպէս զի մեր նայումքը հոն
Տեսներ անհուն մը ամայի :

Տեղ տեղ միայն սեւ նոսրիներ
Բարձրանային առդին անդին.
Ու սուգ մը բանձր հոսեր, իջնէր
Անոնց վրէիս մարմնէն մրթին :

Եւ վերջալոյս մը նրազկոս,
Երկնին մէջ միտ առկայուած,
Ոգեւարի դալուկ մ'աղօս
Մաղէր, նրոյլ մը ստուերամած :

Մենք, թեւ թեւ, անձայն ու յամբ
Պրտեւինք հոն յալիսեան,
Ծրծերով սեւ ու խօլ ու նամբ
Երանութիւնը սրտուրեան :

7 Մայիս 1892

ԻԳ

Ա Ռ Ը Ն Ջ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ք

Ճառագայթէ մ'առելի նուրբ ու փափուկ
Կապեր քաջին առարկաները զօղող .
Գոյնն ու հնչիւնն ու բուրումը խուսափուկ,
Կոյսին ժրպիտն եւ աստղին տղը զարդող,
Դառնակուած են հանգոյցով մը ներհնազող,
Ճառագայթէ մ'առելի նուրբ ու փափուկ :

Եղանակ մը, յանախ, սրտում կամ ուրախ,
Ամբողջ ապիտ մը կը բանայ յուրեւու .
Անձնիւր խազին հետ որ քոչի թեւաբախ,
Անցեալէն ծուէն մ'իր քմբիւրէն կը զարթնու .
Մեզ վերապրիլ այ կեանք մը հին ու հեռու
Եղանակ մը, յանախ, սրտում կամ ուրախ :

Ծաղիկներ կան որ անձեր կը յիշեցնեն .
Իրենց գոյնին մէջ դէմք մը մեզ կ'երեւի .
Գոցցես ժրպիտ մ'յառնէ իրենց բուրումն .
Իրենց բաժակն, ուր խաղայ քնայր հովի,
Մրսածէլ այ աչկերու սեւ կամ ծալի .
Ծաղիկներ կան որ անձեր կը յիշեցնեն :

Վերջալոյսին մէջ մենք մահեր կը տեսնենք .
Ծովն երջանիկ կապոյտ օտեր ամէլ յուր .
Աստղերուն մէջ յայտն սէրեր սուրբ, աննենց .
Շրջաւոր անպերտ երագներ սան մեզ անուր .
Զեկիւսիւն այլն հրձձէ անուն մը բնուր .
Վերջալոյսին մէջ մենք մահեր կը տեսնենք :

Ոսկի, մեծաքն, արձար ներքին թելերով
 Այսպէս՝ ամէն բանի հաղորդ է հոգին.
 Սէրն ու ծաղիկ, կանաչութիւնն ու գորով,
 Անկենդան նիւթն ու զգացումը ջերմագին,
 Մեկնեն գիրար եւ իրարու կը կապուին
 Ոսկի, մեծաքն, արձար ներքին թելերով :

7 Մայիս 1892

ԻՊ

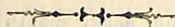
Ս Պ Ա Ս Ո Ւ Մ

Աղջիկ մը կայ հոգոյս մէջ
 Որ յաւիտեան կը փորձէ
 Յիշել էր մը մոռցրած
 Որ միտս խոյս կուտայ իրիւր :

Մտիս մէջ սրդայ մը կայ
 Որ կը սպասէ անդադար,
 Յոյսով մը որ չը յոգնիր,
 Մէկուն որ չիզար, չիզար :

Մտիս մէջ կայ ձերուկ մը
 Որ կը կանչէ յաւիտեան
 Մէկն որ հեռուն է եւ որ
 Զիտար երբէք պատասխան :

8 Մայիս 1892

ԻԵ

Ք Ի Մ Ի Ա Գ Է Տ Ը

Տեսէք, քերթողն է որ այդտեղ կ'աւազուի,
 Արդի քերթողը պիտակ.
 Կը խորհի դեռ, լըռիւն, ու ձեռն ի ձեռքի,
 Դեռ իր քուրթն է ըսպիտակ :

Դրասեղանին վրայ շարուած են բովէ բով
 Սրուակներ փոքր ու խոնոր,
 Մին ծիծաղով լեցուած ու միւսն արցունքով,
 Մին ալ սիրով հրատարար :

Տուփերու մէջ փոշոյ ձեռով այնտեղ կան
 Ցաւ, զայրոյթ ու սրտախնայ,
 Քանի մը կ'ըստ կ'ըստ համարով, բաւական
 Քանակութեամբ ալ արիւն :

Տեսակ տեսակ ըզգացումներ՝ շիւթերով,
 Եւ տպուկի մէջ՝ խոնոր,
 Սնունդի խոր պահումը համբոյր ու գորով,
 Կեղծ լուսին մը ոսկեհեր,

Տասնեակներով գոյն գոյն թելեր հառչու,
 Պալօն մը լեցուն գրկոր,
 Վանդակի մէջ հոյլ մ'երազներ օղաչու,
 Կողով մը ծպիտ ու շրտոր :

Ու քերթողը, բիւրիակէ յարգելի,
 Այդ նիւթերով բանկազին
 Շրջապատուած, կ'աւազուի, ցուրտ աւելի
 Քան հողաբազին իր ոտիւն :

Կը բանայ շիւ մը, տուփեր ալ կը բակէ,
Նիւրբեր խառնէ իրարու,
Շիք մը ասկից կ'առնէ, կաթիլ մ'ալ անկէ.
Ու կը դրնէ եռալու :

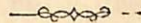
Ի՞նչ է ուզուածն, աղադանկ մը քանջանքի
Կամ զաւեճս մը քիթի վրայ.
Պէտք չիկայ բնաւ մեծ յոգնութեան կամ ջանքի,
Երկվայրկեանի մէջ կ'ըլլայ :

Բաղադրութիւն մը պարզ, դիւրին. Էւ շուտով
Գործը կ'ելլէ երեւան,
Ցուրս, բայց տկուն, անքերի, Էւ ակնարով,
Շինծու ծաղիկ անկեհղան :

10 Մայիս 1892

- Ա. Առէ, բայց մի մոռնար զիս
Բ. Կարմիր հնչեակ
Գ. Աղօթք
Դ. Փախուտ
Ե. Սոյլը
Զ. Երկու աչք
Է. Այս պահը
Ը. Լուսնին տակ
Թ. Հրէշը
Ժ. Վերջալույս
ժԱ. Ուրուանկար
ժԲ. Սրտակերը
ժԳ. Ուրուանկար
ժԴ. Վերայուշք
ժԵ. Աչք աչքի
ժԶ. Ուրուանկար
ժԷ. Ասուպներ
ժԸ. Ճերմակ հնչեակ
ժԹ. Չարքօնք
Ի. Արցունք եւ մարգրիտ
ԻԱ. Ուրուանկար
ԻԲ. Անուրջ
ԻԳ. Աւրնջուրիւնք
ԻԴ. Սպասում
ԻԵ. Քիմիագետը

11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

13525

2013

